

می‌کنید؟

خوشبختانه در سال‌های اخیر، مسأله تسهیلات غیرجاری یا همان مطالبات معوق اهمیت زیادی پیدا کرده است و نهادهای سیاست‌گذار به ویژه بانک مرکزی به تلاش جدی برای کنترل و کاهش آن اقدام کرده‌اند. مقررات متعددی در قالب بسته‌های سیاستی-نظارتی و سایر بخشنامه‌های بانک مرکزی برای کنترل مطالبات و اطمینان از عملکرد صحیح بانک‌ها، به آنان ابلاغ شده است. از سوی دیگر، خود بانک‌ها هم به اهمیت این موضوع بیشتر واقف شده‌اند و در سال‌های اخیر تلاش کرده‌اند به سمت سیاست‌های اعتبار

سنجی و نظارت حرکت کنند. به نظر می‌رسد سال‌های آینده سال‌های بهتری باشد، اما همچنان سیاست‌های کلان اقتصادی هم باید در مسیری قرار گیرند که منجر به تقویت یکدیگر در جهت کاهش نسبت مطالبات معوق به کل مطالبات شوند. این سیاست‌ها به ویژه در حوزه قیمت‌گذاری صحیح وام‌ها و اعتبارات اهمیت پیدا می‌کنند تا اصولاً مشتریانی مورد ارزیابی قرار گیرند که در سیستم سنجش اعتبار نمره قابل قبولی را کسب کرده باشند.

اقتصاد ایران: متشکریم. ■

خوب و بد چین

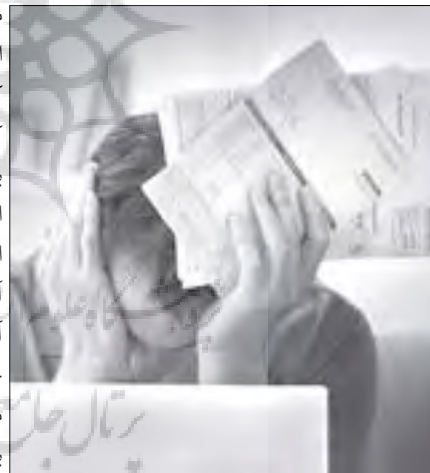
کشور چین علاوه بر تجارت جهانی، در بحث کنترل مطالبات معوق هم می‌تواند یک الگوی تمام عیار برای ایران باشد. چینی‌ها جهت کنترل رشد مطالبات معوق خود مطالعات گسترده‌ای انجام داده‌اند که در ادامه به آن می‌پردازیم. بانک مرکزی چین (CBC)، مهمترین برنامه‌های این کشور را در توسعه نظام پولی و مالی در ۵ بخش برشمرده است که افزایش سرمایه ۲۷۰ میلیارد یوانی برای ۴ بانک دولتی و کنترل مطالبات معوق از مهمترین آنها به شمار می‌روند. CBC مهمترین مشکلات نظام بانکی چین را که می‌تواند بازرگانی خارجی پُر توان این کشور را در آینده تهدید کند، به چند دسته تقسیم می‌کند. حجم رو به افزایش مطالبات معوق، سرمایه اندک، کارایی و سوددهی پایین و ذخیره احتیاطی ناچیز نظام بانکی چین، مهمترین خطرات تهدید کننده اقتصاد این کشور به حساب می‌آیند. نکته جالب در این خصوص، شباهت‌هایی است که در علل پیدایش مطالبات معوق بانکی چین و ایران وجود دارد. عدم ارزیابی مناسب مشتری، پرداخت وام‌های بدون ملت و به طور کلی مدیریت ضعیف بانکداری چین در کنار ناکارآمدی دولت در فعالیت‌های اقتصادی، از مهمترین دلایل پیدایش و رشد معوقه‌های بانکی این کشور به شمار می‌روند. در حال حاضر، صنعت، بیشترین حجم بدهی‌های معوق را در چین به خود اختصاص داده است که رقم آن معادل ۴۷ درصد کل مطالبات معوق بانکی است. بخش مسکن هم با ۱۶ درصد بدهی معوق، در رده دوم این رده‌بندی قرار دارد. همچنین بخش‌های کشاورزی، تجارت خارجی و بازرگانی، به ترتیب با ارقام ۸، ۷ و ۷ درصد در رتبه‌های بعدی جای دارند. ۱۵ درصد باقیمانده مطالبات معوق هم به سایر بخش‌ها مربوط است. ■

مطالبات معوق در عرصه جهانی

در ماتم اقساط عقب افتاده

مطالبات معوق بانکی، مختص بانکداری ایران نیست، بلکه تمام کشورهای جهان با این معضل درگیرند؛ اما راه‌های کنترل آن را هم به کار بسته‌اند.

این روزها کنترل مطالبات معوق بانکی (NPLs) به دغدغه بسیاری از کشورهای جهان تبدیل شده است؛ به خصوص که با وقوع بحران مالی جهانی و به تبع آن حکمفرمایی شدید رکود مالی، حجم مطالبات معوق در بانک‌های سراسر جهان شدت بیشتری یافته است. انتظار می‌رود مؤسسات تسهیلات دهنده کشورهای توسعه یافته که در قیاس با بانک‌های ایرانی شرایط آسان‌تری برای پرداخت وام در نظر می‌گیرند، ریسک بیشتری هم در دریافت مطالبات خود داشته باشند، اما عمده این کشورها با اتخاذ سیستم سیاست ارزیابی ریسک و تحلیل درست جریان نقلی بنگاه و اعتبار مشتری، شرایط تقاضا کننده وام را کاملاً ارزیابی می‌کنند و از این طریق، درصد عدم وصول اصل و فرع وام و همچنین خسارتی را که به مؤسسه وارد خواهد آمد، برآورد کرده و در عمل با اتخاذ چنین سیستم یکپارچه‌ای از مدیریت، ریسک عدم وصول مطالبات خود را کاهش می‌دهند.

کشورهای مختلف، مطالبات معوق جهان در پایان سال ۲۰۰۹ رشد یافته‌اند و این روند نشان می‌دهد هنوز وضعیت اقتصادی و تولیدی دنیا به روال سابق بازنگشته است. در پایان ۲۰۰۹ مطالبات معوق یک پنجم از ۸۳ کشور مورد مطالعه IMF، رشدی بیش از ۹ درصد داشته‌اند. نکته‌ای که در این میان اهمیت دارد، کاهش حجم پول در گردش به دلیل کاهش مبادلات تجاری است. پول در گردش کشورهای اتحادیه اروپا، آسیای مرکزی و آمریکای لاتین - که بیشترین آسیب پولی و مالی را از بحران جهانی دیده‌اند - به طور متوسط، معادل ۰/۵ واحد درصد، بر حسب درصدی از محصول ناخالص داخلی (GDP)، کاهش یافته است.

در این بین، ایران به دلیل آن که از ثبات اقتصادی لازم برخوردار نیست، شرایط متفاوتی را در قیاس با کشورهای دیگر دارد. برای نمونه، در حالی که بسیاری از کشورها با وقوع بحران مالی جهانی و معوقه شدن مطالبات بانکی، حجم پول در گردش اقتصادشان بر حسب درصدی از GDP کاهش یافته است، اما بر اساس مطالعات واحد تحقیقات ماهنامه، این رقم در ایران، در پایان سال ۸۸ معادل یک واحد درصد افزایش یافته و پیش‌بینی می‌شود در پایان سال جاری،

پول و تولید در ایران

میلیارد ریال/درصد

سال	۸۴	۸۵	۸۶	۸۷	۸۸
حجم پول در گردش	۳۱۷,۹۱۹	۴۱۴,۵۴۵	۵۳۵,۷۰۷	۵۲۵,۴۸۳	۵۷۹,۹۶۱
GDP جاری	۱,۸۵۴,۷۰۰	۲,۲۶۰,۵۰۰	۲,۸۹۰,۳۰۰	۳,۶۱۹,۸۰۰	۳,۹۳۷,۲۰۰
نسبت پول در گردش به GDP	۱۷/۱۴	۱۸/۳۳	۱۸/۵۳	۱۴/۳۱	۱۴/۸۳

منبع: ماهنامه «اقتصاد ایران»

معوقه‌های جهان

رقمی در حدود ۱/۵ تریلیون از کل ۲/۳ تریلیون دلار مطالبات معوقی که در اثر بحران جهانی پدید آمده، مربوط به کشورهای انگلستان، آمریکا و اتحادیه اروپا است. بر اساس برآورد صندوق بین‌المللی پول (IMF)، بر خلاف پیش‌بینی‌ها مبنی بر بهبود رشد اقتصادی در